

# “ทำด้วยสติปัญญาไม่ทำด้วยความหลง”

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ (คำ)

วันนี้วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ การปฏิบัติธรรมนี้เป็นการศึกษาในกายใจ  
เจ้าของ พระไตรปิฎก ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ก็ซึ่งลงที่กายกับใจนั่นเอง หรืออยู่กับรูป  
กับนามนั่นเอง ในพระอภิธรรมท่านกล่าวเอาไว้ จิต เจตสิก รูป นิพพาน จิตเจตสิกนั้น  
เป็นตัวนาม รูปก็ห้วงจิตเท่านั้น ส่วนนิพพานนั้นเป็นอีกส่วนหนึ่ง เขาเรียกว่าสังขต  
ธรรม ธรรมที่ไม่มีปัจจัยปรุงแต่ง จิตเจตสิกรูปนี้เป็นธรรมที่มีปัจจัยปรุงแต่ง เมื่อมันมี  
ปัจจัยปรุงแต่ง พุดง่าย ๆ ภาษาเราคือมีเหตุให้เกิด เมื่อเหตุเกิดก็ย่อมมีผลเกิดตามมาตาม  
เหตุ นั่น ผลเกิดจากเหตุ เมื่อผลเกิดจากเหตุ แค่นี้ก็พอแล้ว คนที่มีสติมีปัญญามี  
ความรู้ตัวเอง จะรู้ทันทีว่า คำว่ามีเหตุกับมีผลนั้นนะ มันก็จะแบ่งออกเป็นสองทันที  
เหตุแห่งความเจริญหรือเหตุแห่งความเสื่อมลง เมื่อรู้ดังนี้แล้วก็จะรู้มันอีกว่า เราควรจะ  
อยู่ ดำรงอยู่ด้วยเหตุแห่งความเจริญ หรือเหตุแห่งความเสื่อม แค่นี้หนึ่งก็จะรู้ทันทีว่า  
เราจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร เพราะโลกนี้มันเป็นโลกของเหตุปัจจัย เมื่อมีเหตุปัจจัย  
เกิดย่อมมีผลเกิด เราหนีไม่พ้นเหตุปัจจัยนี้ได้ เมื่อจิตนั้นยังไม่ถึงพระนิพพาน ยังไม่  
สามารถละโลกโกรธหลงออกไปได้หมด ย่อมมีเหตุคือโลกโกรธหลงนั่นเอง ที่จะหมุน  
จิตดวงนั้นนี้ไปตามวัฏจักร วัฏสงสารนั่นเอง เหตุนั้นทำไมเราต้องฝึกสติ ก็เพื่อให้มัน  
ระลึกรู้ เมื่อระลึกรู้แล้วให้มีสัมปชัญญะรู้ตัว รู้ว่าขณะนั้นนะ ๑.กำลังทำอะไร กำลังมี  
อะไรเกิดขึ้น มีอะไรดับไป ๒.ให้รู้อีกว่า สภาวะธรรมตรงนั้นนะมีเหตุคือโลกโกรธหลง  
พุดง่าย ๆ ก็คือของกุศลเกิดใหม่ ต้องให้รู้ตัว มีตัวที่มันเกิดนั่นเอง ถ้ารู้แล้วก็จะรู้ว่าควร  
จะอย่างไร นี่จึงต้องฝึกอีกตัวหนึ่งคือสมาธิ หัดให้ตั้งมั่น สมาธิคือตั้งมั่นต่องานที่  
ทำ ๑.คือความตั้งใจมั่นนั่นเอง มันต่อความจริงคือสังขธรรม เมื่อเราต้องการที่จะไปสู่  
เหตุแห่งความเจริญ ไม่ต้องการความทุกข์ยากลำบาก ก็ต้องเจริญเหตุแห่งความเจริญ  
เมื่อเจริญเหตุแห่งความเจริญนั้น ก็ต้องมีสมาธิคือความตั้งมั่น ต้องฝึก ฝึกให้ตั้งมั่น  
ต้องตั้งสังขะ คือความจริงใจต่อตนเอง ความจริง พุดจริงทำจริง เอาจริงเอาจริงในตรง  
นั้น ที่จะไปสู่การไม่มีโลกโกรธหลง เพื่อจะละเหตุแห่งความเสื่อมนั่นเอง เราต้อง  
ฝึกนะ ต้องหัด เมื่อสมาธิมันเกิด สติมันต่อเนื่อง สมาธิตั้งมั่น ความสงบก็จะเกิดขึ้นมา

ความสงบเกิดขึ้น ความฟุ้งซ่านรำคาญก็จะลดลงนั่นเอง เหตุนี้ท่านจึงกล่าวไว้ว่า  
นิวรรณ์ ๕ เป็นคู่ปรับของสมาธิของความสงบ เมื่อนิวรรณ์ ๕ เกิด สมาธิความสงบก็ไม่  
เกิด นิวรรณ์ ๕ เป็นเหตุหนึ่งคือเหตุแห่งความเสื่อมนั่นเอง เหตุนี้ในโลกนี้เป็นธรรมที่  
คู่ปรับกัน เหมือนมีมืดก็มีสว่าง มีเย็นก็มีร้อน มีอ่อนก็มีแข็งนะ เราจะอยู่ทางไหนจะ  
เลือกตรงไหนเดิน คนมีปัญหาต้องรู้จักใคร่ครวญไปพิจารณา ต้องฝึกสติให้มาก  
และต้องตั้งตนเองให้ชอบ ตั้งตนไว้ชอบว่า เราจะไปสู่ความเจริญหรือความเสื่อม เอาแค่  
นี้ง่ายๆ จะไปสู่ความเจริญหรือความเสื่อม ถ้าไปสู่ความเจริญ เหตุแห่งความเสื่อมมัน  
เกิดขึ้นก็ต้องละ อย่าฝืนนะ อย่าฝืน อย่าลูแก่อำนาจโทสะ พระพุทธเจ้าตรัสไว้เป็นพุทธ  
พจน์ อย่าลูแก่อำนาจโทสะ ผู้ใดลูแก่อำนาจโทสะ ผู้นั้นก็เปิดประตูนรกเอาไว้ในภาย  
ภาคหน้า แม้แต่ปัจจุบันก็เผาจิตตัวเองให้เร่าร้อน แล้วก็เผาผู้อื่นให้เร่าร้อนด้วย เป็นเหตุ  
แห่งการเบียดเบียนตนและผู้อื่น จะพูดอย่างไรก็ตาม จะถูกอย่างไรก็ตามถ้าเราขัดข้อง  
ขัดเคืองมีโทสะเกิด นั่นหมายความว่า เราผิดเต็มประตูแล้ว ไข้ใหม่ พูดด้วยความ  
ขัดข้องขัดเคือง การพูดนั้นผิดแล้ว เป็นวจีกรรม คิดไปเป็นมโนกรรม ขัดข้องขัดเคือง  
เป็นมโนกรรม พูดออกไปเป็นวจีกรรม เป็นอกุศลกรรม เมื่อเป็นอกุศลกรรมจะบอกว่า  
ตัวเองถูกอย่างไร นรกก็ไม่ได้ปิด มีแต่เปิดรอรับอยู่ จิตใจก็มีแต่เร่าร้อนอยู่ เหตุนี้คน  
มีสติ มีความรู้ด้วยย่อมต้องรู้ตนเอง ว่ามันเกิดอะไรขึ้น ที่นี้มันน่าเห็นใจอยู่ทางโลก  
เพราะมันคิดว่าผมนี่ก็ผมกู หูนี้ก็หูกู นี่ก็หนังกู แม้แต่ขี้ก็ขี้กู ของกูหมดทุกอย่าง เมื่อ  
มันหลง หลงซะจนไม่เห็นว่าเป็นของกูมันไม่มี มันหลงของกู เมื่อสิ่งใดถูกใจถูกชอบใจ  
มันก็ยินดีไปเป็นโลกะ สิ่งใดมันไม่ชอบใจ มันก็ขัดข้องขัดเคืองใจเป็นโทสะ เพราะ  
อะไร เพราะมันยึดของกู กูรู้กูเห็น อันนั้นก็ของกู แม้แต่ความรู้ก็กูรู้ ตัวกู จึงมองไม่  
เห็นนะ ไม่เห็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าสอน มาทำวัตรเช้าสวดมนต์นะ รูปังอนิจจัง รูปไม่  
เที่ยง รูปังอนัตตา รูปไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ของเรา นั่นเอง ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา  
เวทนาอนิจจา เวทนาสุขทุกข์เฉยๆก็ไม่เที่ยง เวทนาอนัตตา เวทนาไม่ใช่ของเรา  
ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา สัญญาความจำความหมาย อนิจจังคือไม่เที่ยง สัญญา  
อนัตตา สัญญาไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา สังขาราคัตถิณิกณะ คิดไป  
อย่างนั้น คิดไปอย่างนี้ คิดว่ากูถูก คิดว่ากูเก่ง ความคิดนี้ก็ไม่เที่ยง สังขารอนัตตา  
ความคิดนี้ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา วิญญาณังอนิจจัง วิญญาณ  
ความรู้ก็ไม่เที่ยง วิญญาณังอนัตตา วิญญาณก็ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของ

เรา เมื่อมันไม่ใช่ของเราสักอย่าง แล้วสิ่งที่เราไปหลงละเลิงอยู่กับมันตลอด อันนี้ของกู  
นี่ตัวกู เหมือนนกเขา จ๊กกฐิ จ๊กกฐิ ตัวกูอยู่นั่นนะ ไม่ได้เห็นเลยว่าขั้น ๕ เป็นอนิจจัง  
ขั้น ๕ เป็นอนัตตา ตายสักสิบชาติ ร้อยชาติ แสนชาติ อสงไขยก็ไม่เห็น เพราะอะไร  
เพราะไม่ได้ใจในตนเอง ไม่คู่ตนเอง ไม่มีสติอยู่กับตนเอง แล้วไม่มีสัจจะ แล้วก็ไม่มี  
สติปัญญา พุดไปเหมือนตัวเองเก่ง แต่จริงๆโง่เขลาเบาปัญญา ถ้าคนเก่งจริงคนมี  
สติปัญญาจริงจะต้องรู้ทันที ว่าสิ่งที่เราพุดออกไป พุดด้วยโลกโกรธหลง หรือพุดด้วย  
สติปัญญา แล้วคนมีสติจริงก็จะรู้ว่า กลางอกมันร้อนนี้มันชุ่มไหม หรือมันเบา แค่นี้  
นี่ยังไม่รู้ตัวเองเลยแล้วจะหาว่ากูเก่งได้อย่างไร คุยโวโอ้อวดอยู่นั้น ไม่รู้ตัวเอง ไม่  
เห็นนะ จึงว่าน่าสังเวชเหล่าสัตว์ เหล่าสัตว์เป็นไปตามกรรม ขนาดศาสนธรรมคำสั่ง  
สอนของพระพุทธเจ้าปรากฏอยู่ในโลกนี้ยังมองไม่เห็น แล้วถ้าวันหนึ่งข้างหน้าไปเกิด  
ในยุคที่ไม่มีพระศาสนาอยู่ จะเป็นกสิยคนไหนแล้วจะทุกข์คนไหน ยังไม่ตื่นตัว  
เมื่อไม่ตื่นตัวก็ต้องแล้วแต่สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม กัมมณา วัตตะติ โลโก น่าเสียดาย  
ที่เกิดเป็นมนุษย์ได้มนุษย์สมบัติ เอาแค่อุปายๆ ถ้าว่าของกูตัวกูรูปมันเที่ยง คุโฏปิตกข  
(เด็ก) มันเกิดขึ้นมาตัวมันขนาดนี้ไหม ตอนนี้นั้นใหญ่ขนาดนี้ แต่ก่อนมันพุดเป็นไหม  
ตอนนี้นั้นพุดเป็น มันเที่ยงไหม นิธรรมะมันให้เราเห็นอยู่ตลอด จนหัวสองสีแล้วยัง  
มองไม่เห็นนะ นี่ละความโง่เขลาเบาปัญญาคิดว่าตัวเองฉลาด ฉลาดอะไร ฉลาดแบบ  
โง่ๆ ไม่ได้ฉลาดแท้ มองไม่เห็น เมื่อมองไม่เห็นจะมีประโยชน์อะไรไปหลงละเลิงแต่  
เรื่องภายนอก บัจฉัย ๔ นั้นแค่อาศัยนะ ในโลกนี้นั้นมันแค่อาศัย ถ้าไม่ฉลาดรักษากิจ  
เจ้าของแล้ว ก็เกิดมาเสียชาติเกิด เกิดมาก็เหนื่อยเปล่า ไม่ได้อะไรเป็นแก่นสาร หือ  
ไม่ได้อะไร อย่างน้อยๆนี้ร่างกายยังเอาไม่ได้หรอกนะ ต้องได้ธรรมะคือสังฆธรรมไป  
อันนี้ละต้องพิจารณา เพราะอะไรถึงไม่เห็น เพราะ ๑. ไม่มีสัจจะ ๒. ไม่มีเจตนาที่จะ  
พัฒนาตัวเอง ที่จะเอาดีเข้าตัวเอง ๓. ไม่มีความเพียร ที่จะระลึกที่จะฝึกฝนอบรมตัวเอง  
มาคู่ตัวเอง ๔. สิ่งแวดล้อมภายนอกมันพาเอาไปหมด ไปอยู่กับเรื่องภายนอกหมด ๕.  
นิสัยดั้งเดิม นิสัยดั้งเดิมที่มันเป็นของกูตัวกูอยู่นั้น มันมองไม่เห็น มันเคยชิน ความเคย  
ชิน เคยรู้ เคยเห็น เคยพุด เคยทำ มันเร็ว มันเร็วกว่าสติปัญญา มันก็เลยไม่เห็น ก็เลยไม่มี  
ทางออกจากตาข่าย เหมือนนกที่โดนเขาจับไว้รอเชือดอย่างเดียว แล้วจะว่าตัวเองเก่งได้  
อย่างไร น่าคิดนะ ฉันทเห็นแล้วก็น่าสงสาร แต่จะทำอย่างไร ขนาดพุดให้ฟังมาเป็นปีๆ  
เดือนสติแล้วเดือนสติอีกยังไม่เห็น หือ แล้วจะไปอย่างไร มันเลยยาก เพราะไม่เกิด

ความสดสังเวชในตัวเอง เมื่อไม่เกิดความสดสังเวชในตัวเอง มันก็เลยหิมเกริมอยู่ตลอดอวิชา ก็เลยไปยาก ก็เลยเหนื่อยเปล่า นี่ทางโลกมันครอบงำอยู่ ปิดหู ปิดตา ปิดจมูก ปิดปาก ปิดทุกอย่างให้มีคบอด เพราะอะไร เหตุการณ์การปฏิบัติธรรมต้องฝึกสติให้มาก มาอยู่วัดเหมือนกัน ไม่ใช่มานั่งเฉยๆนะ หรือว่าไปเดินกลับไปกลับมาแค่นั้นไม่ใช่ ใครที่มาอยู่วัด กิจวัตรให้ทำ กุจะนั่งสมาธิเดินจงกรมอย่างเดียว ให้คนอื่นทำให้กิน ให้คนอื่นล้างถ้วยล้างชามให้ ให้คนอื่นทำความสะอาดให้ คนนั้นเป็นคนเห็นแก่ตัว พระพุทธเจ้าบัญญัติวัตรไว้ ๑๓ ประการ ท่านสอนหมดละเอียดเลย ตั้งแต่การบิณฑบาต การล้างบาตรจะล้างอย่างไร การทำความสะอาดท่านยังสอนหมด เวลาทำความสะอาดท่านให้ขนเก็บของอะไรออกไป แล้วเวลาทำท่านสอนให้ทำจากข้างบนลงข้างล่าง นี่ละเอียดถึงขนาดนั้น เวลาเปิดหน้าต่างเหมือนกัน หน้าหนาวควรเปิดอย่างไร หน้าร้อนควรเปิดอย่างไร สอนหมด นี่ในวัตร ๑๓ ประการที่พระพุทธเจ้าในไตรปิฎกเขียนไว้ วัตรของผู้ที่จะไป ผู้ที่จะเดินทางไปที่อื่นจะต้องเก็บเสนาสนะให้เรียบร้อย ต้องทำความสะอาดให้เรียบร้อย แล้วคืนเสนาสนะท่าน ต้องบอกลา เหมือนโบราณเราบอกไปมาลาไหว้ นี่ท่านสอนไว้หมดเลย วัตร ๑๓ ประการนี่คือศีลนั่นเอง พระพุทธเจ้าสอนหมด แม้แต่เดินบิณฑบาต ระยะห่างขนาดไหนสอนหมด ให้สัตว์มันวิ่งผ่านได้ อย่าชิดมากหรือห่างกันมาก เพราะนั่นเขาจึงสอนบางทีเดินคนข้างหลังให้ดูคอคนข้างหน้า มันจึงเป็นแถวเป็นแนว ไม่ใช่เลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวาเหมือนงู มันละเอียดอ่อนขนาดนั้น นั่นคือตัวสติตัวปัญญานั้นเอง อันนี้เป็นตัวอย่าง เสนาสนะวัตรทำอย่างไร แม้แต่วัตรของอาจารย์มีหน้าที่อย่างไร ลูกศิษย์มีหน้าที่อย่างไร พระพุทธเจ้าสอนหมด วัตร ๑๓ ประการ ๑๓ หัวข้อสอนละเอียดทุกอย่าง แล้วท่านยังรักษาความสงบ เวลามาวัดนี้ มีคนเป็นพระภิกษุ ๕๐๐ รูปจะมาเฝ้าพระพุทธเจ้า มากุยกัณฑ์หงุหงิงๆ อานนท พวกหาปลาที่ไหนดมา พระพุทธเจ้าตรัส พระอานนทก็กราบทูล ไม่ใช่พวกหาปลาพระเจ้าข้า ภิกษุ ๕๐๐ รูปจะมาเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า อานนท ออกไปบอกเขา ตถาคตไม่ยินดีต้อนรับ ตถาคตต้องการความวิเวก จับหนึเลย จับไต่เลย เพราะอะไร เพราะพระภิกษุ ๕๐๐ รูปนั้นเป็นพวกชาวประมงเก่า ยังไม่เฝ้าพระพุทธเจ้าเลย พระพุทธเจ้ายังถามยังพูดออกมาเลย พวกชาวประมงที่ไหนดมาอานนท พอเป็นชาวประมงเป็นอย่างไร มันเสียงน้ำทะเลมันแรง เคยสังเกตพวกชายทะเลไหม เขาจะพูดดัง ตะโกนสู้กับเสียง แล้วต้องหาปลาต่อสู้กับภัยทะเล พวกนี้จึงต้องแบบอย่างนั้น อบรมนิตยขึ้นมามีอย่างนั้น นี่พระพุทธเจ้า

ขับ นี่ละคือนิสัย นิสัยเก่า พอมาอยู่วัดก็เอานิสัยนี้มาใช้ ก็เลยไม่รู้มาวัดเพื่ออะไร มาทำอะไรมาวัด คำว่าวัดนี่มันมีหน้าที่อยู่ในตัวมัน มาวัดจิตวัดใจเจ้าของนะ ว่าจิตใจเจ้าของนะมันนี่มันวุ่นไหม มันมีกิเลสหรือไม่มีกิเลส มันมีสติหรือมันขาดสติ ตัวนี้ต่างหากต้องวัดจิตใจเจ้าของ นี่คำว่าเข้าวัด เหตุนี้ชาวบ้านไปวัดไปหาหลวงปู่ฝั้น มาอะไร มาวัด อันนี้ไม่ใช่มันศาลา อันนี้กุฏิ พวกเจ้าได้เข้าวัดฟังธรรมบอ เข้าอยู่แล้วหลวงปู่ฝั้นมาอยู่ที่นี่ ไม่ใช่ วัดจิตวัดใจเจ้าของสิ นิสัยนี้เราต้องรู้จักตนเอง นิสัยเป็นอย่างไร นิสัยมันเป็นอย่างไร พระเหมือนกัน ท่านสอนหมดในเสขิยวัตรเวลากินไม่ให้พูด อาหารอยู่ในปากพูดออกไปปรับอาบัติทุกกฎ ต้องกลืนเคี้ยวให้เรียบร้อย ไม่นั้นเคี้ยวรำลึก มีอยู่ในข่าว คนหนึ่งกินผักบั้งอยู่ ล้าลักเข้าไปในหลอดลมตายเลย ผักบั้งนั้นตายได้ อิกยายคนหนึ่ง เกือบเข้าหลอดลม หมูมันก้อนใหญ่ๆมูมมามกินเข้าไป นี่เราจึงใช้คิมเข้าไปดึงออกมาตอนเป็นแพทย์ ก็อ่อนเบ้อเร่อเลย คาอยู่ตรงนั้น เกือบตาย อันนี้ก็ไม่พิจารณาเวลากินก็อย่าพูด นิสัยชอบพูดกันเพราะอะไร ทางโลกนั้นเวลากินจะได้คุยกันด้วย ปรักษางานกันด้วย คุยกันสนุกสนานด้วย เพราะอะไร เพราะ๑.มันทำงาน ๒.มันเอาสนุกสนาน ไข้ไหม ฉันทามจริงงานมันได้ไหม มันก็ไม่ได้เลยงาน เพราะอะไร มันไม่ได้หรือตรงนั้น สนุกสนานมันก็หลงอารมณ์ หลงสมมติแก่นั้น ก็เลยขาดการฝึกสติ เวลากินก็ไม่ใช่สติเคี้ยวรสมันเป็นอย่างไร มันเกิดแล้วมันดับไหม เอาสติคุมมัน จะได้ศึกษานี้ละปฏิบัติธรรม ไม่เอาเอาแต่พูด มันเลยไปอยู่ที่ตรงไหนรู้ไหม เหมือนเขาสอนยุบหนอพองหนอ ยกหนอ ย่างหนอ เขียบหนอ มันอยู่ที่หนอ หนอนั้นเมื่อนึกว่าหนอ หนอนั้นเป็นมโนทวารแล้วนะนั่น ความคิดเป็นธรรมารมณ์ มโนคือใจ เมื่อรู้ขึ้นเป็นมโนวิญญูณ มันอยู่มโนทวารไม่ใช่อยู่กายทวาร ให้อย่างเขียบ เวลายกอย่างเขียบ สติตามยกอย่างเขียบเห็นการเคลื่อนไหว อันนี้อยู่กายทวาร เขามองไม่เห็นหรือกะ เมื่ออยู่กายทวารมันจึงรู้ใจ ว่าการเคลื่อนไหวเป็นอย่างไร ไม่นั้นจะไปตกท้องร้องหรือ มันต้องมีสติอยู่ที่เท้า มีตาที่เท้า เวลามันจะตกท้องร้องบีบ ตาที่เท้ามันจะบอกทันที อันนี้ตาเท้าไม่มี แล้วยังนึกว่าตัวเองเก่งอีก พออะไรสัมผัสบีบมันจะรู้ทันที มันมีตาอยู่ที่เท้า เขาต้องฝึกตาอยู่ที่เท้าอยู่ที่มือ เหมือนฉันเดินบิณฑบาต ฉันเขียบแก้วบีบนี้มันจะรู้ทันที มันจะไม่ลงต่อถ้าลงอีก รีบถอนมันออกก่อน สติมันจะรู้หมด มันมีตาที่เท้า เขาต้องฝึกให้มันมีตาที่เท้าเกิดให้ได้ การที่ตาที่เท้าจะเกิดได้มันต้องอยู่ที่เคลื่อนไหว สติต้องตามอยู่ตรงนั้น พอที่มันไปพูดๆๆ พอพูดออกไปมันไปอยู่

ตรงไหนรู้ใหม่ มันไปหลงคำพูดหลงความคิดอยู่ในนั้น อยากพูดอยู่ในนั้น สติยังไม่ได้  
อยู่ที่มโนทวารนะ สติลอยแล้วนะ เวลาพูดออกไปแต่ละประโยคสติลอยแล้วนะ ไม่มี  
สติ เพราะอะไร มันไม่ได้ของมันหลงอยู่ในอารมณ์นั้น ถ้าสติอยู่มโนทวารมันจะรู้เลยว่า  
พอลึกจะพูดบ้าง จะพูดเรื่องอะไรพูดเพื่ออะไร พูดเพื่อตัวตนหรือมิใช่ตัวตน มันจะรู้  
ทันทีเลย พอมันรู้มันจะเบรกอัดโนมัตถันจึงบอก เพราะนั้นอชิตมาณพิจิงไปถาม  
พระพุทธเจ้า อะไรเป็นตัวปิดกั้นกระแส กระแสแห่งโลกโกรธหลงนั่นเอง กระแส  
แห่งทิฏฐิคือความเห็นนั่นเอง กระแสแห่งอวิชชานั้นเอง กระแสแห่งตัณหานั่นเอง  
อะไรเป็นตัวละกระแส พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงวิสัชนาตอบ สติเป็นธรรมเครื่องปิดกั้น  
กระแส ปัญญาเป็นธรรมเครื่องละกระแสนั้น เมื่อสติระลึกรู้ของมันเห็นบ้าง ปัญญามันจะ  
วิจย ถูกคิดอย่างไร เจตนามันต้องการอะไรเท่านั้นนะ แล้วมันจะละลายในจิตขณะที่มี  
คิดนั่นเอง สติมันเบรคเอาไว้ ปัญญามันเห็นแจ้งก็ละไป เหตุนี้ท่านจึงบอก บริสุทธี  
ได้ด้วยปัญญา หลุดพ้นได้ด้วยปัญญา สมาธิก็แค่กดเอาไว้ ให้มันไปสงบนิ่งเฉยๆ มัน  
ไม่เห็น นี่ไม่เห็นหรือก ไม่เห็นเพราะอะไร เพราะไม่มีสติอยู่ที่มโนทวาร มันคิดอะไร  
ยังไม่รู้ตัวเองคิดด้วยนะ น่าสังเวชใหม่ แล้วยังมาอวดเก่งว่ากูเก่ง โอ้ เก่งจริงมันต้อง  
รู้ทันมันสิ อันนี้หลงมันยังไม่รู้จักว่าหลงเลย แล้วมันจะเก่งได้อย่างไร โทกของตัวเอง  
โทกคนอื่นอยู่อย่างนั้น หลอกตัวเองหลอกผู้อื่น ไม่นั้นเขาจะให้สมათานศีล ๕ มุสาวา  
ทาเวรมณีหรือ อันนี้ละพูดให้ฟัง นี่ขบวนการแห่งจิตมันทำงานอย่างไร มันคิดบ้างสติ  
มันต้องรู้ทันความคิด เพราะนั้นสติมันต้องอยู่ที่ตา ที่หู ที่จมูก ที่ลิ้น ที่กาย ที่ใจแม้แต่คิด  
นึก เวลาสภาพธรรมขณะนั้น เวลาเดินมันต้องมาอยู่ที่เท้าทันทีเลย มันต้องมีตาที่เท้า  
ทันทีเลย เวลาทำอะไรมาอยู่ที่มือ มือบีบตาก็ต้องดู เหมือนโยมเต่า ไปตัดต้น  
ตะเคียนทองยังไม่รู้ตัวอีก ฉันบอกแล้วยังไปอ้างเสียแซอีก อันนี้บรมโง่ โง่ครั้งแรกแล้ว  
ยังไม่พอ โง่ตัวที่สองมาอ้างเสียแซว่าเขาบอกว่าตัดได้ โง่ ฉันจึงวันหน้าฉันจะเอาขี้ให้  
กิน ก็อ้างฉันอีก ฉันเอาขี้ให้กินก็กินเลย ถ้าไม่กินสองมาตรฐาน หือ หรือไม่ก็เอาน้ำ  
โคลนในนี้มาตักให้กินเลย ถ้าไม่กินสองมาตรฐานนะ คนสองมาตรฐานก็คนแยแล้วนะ  
คบยากแล้วนะ ตัวเองยังคบตัวเองไม่ได้เลย ไม่จริงใจต่อตัวเอง เวลาตัดต้นไม้สติมัน  
ต้องอยู่ที่มือ ตามันรู้อยู่ที่ตา ต้นตะเคียนกับต้นอื่นนี้มันต่างกันเขอะนะ แล้วต้นมันเริ่ม  
เท่านั้นก็อ้อยแล้ว โอ้ กว่าจะไปได้ตะเคียนมาเขาพาเราไปเป็นครึ่งวันนะ กลับอีกครึ่งวัน  
นั่งอัดกันอยู่ในรถนี้ถามพระลบได้ มาปลุก แล้วไม่ว่ามันจะขนาดนี้สองปีกว่าเกือบ

สามปีตัดเห็นเลย ตัดเหมือนตัดแต่งกิ่งเฟื่องฟ้า ฉันทึ่งไม่ยากพูดมากหรือก ตันไม้ที่  
มันมีอย่างหนึ่งนะ ทำอะไรก็ตามเราต้องมีจิตสำนึกก่อน ทำเพื่อประโยชน์ อย่าทำเพื่อ  
โทษ ถ้าเก่งจริงนี้ต้องรู้เลยว่าทำเพื่อประโยชน์ ถ้าคนไหนทำเพื่อโทษอย่ามาโอ้อวดให้  
ฉันทึ่งเลย พูดให้ฉันทึ่งฉันทึ่งก็ไม่เชื่อหรือ เพราะอะไรรู้ใหม่ ง่ายๆดันมะยมไปปลุกข้าง  
กุฎิขี้รุ่ง ขี้รุ่งพันทั้งแล้ว สูงเกินหัวเขาพันทั้ง เพราะอะไร มันเข้ารางน้ำพันทั้งหมด บาง  
คนก็ไปปลุก มีต้นหนึ่งอยู่แล้ว เหลืองปริศิยาธอยู่แล้ว ก็เอาต้นอีกต้นหนึ่ง ต้นคุณไป  
ปลุกอีกข้างกัน ปลุกไว้ทำไมให้มันแย่งอาหารกัน มาปลุกไว้ทำไมให้มันแย่งขึ้นไปสู่  
สายไฟ ไม่เห็นหรือสายไฟมัน แล้วก็ต้องมานั่งตัดมัน ตัดมันตัดให้เลย วันนั้นลมโคน  
ลงไปปลุกสายไฟด้วย ตัดสายไฟไม่ขาด เพราะนั่นทำอะไรทุกอย่างเราต้องพิจารณา ทำ  
อย่าให้เกิดปัญหา ข้างกุฎินี้ไม่ใช่เอาไม้อ่อนมาปลุกนะ แม้แต่ต้นสะเดาเพราะนะ ลม  
แรงๆหักเลยนะ มันจะลงสู่หลังคา มะค่าโมงเหมือนกัน รู้ใหม่ฝึกมันอย่างนี้(ใหญ่แข็ง)  
ตกใส่หลังคาถ้าเป็นกระเบื้องแตก เขาไม่ปลุกข้างใกล้กุฎิหรือกนะ เราต้องรู้ลักษณะ ๑.  
พันธุ์ไม้เป็นอย่างไร ๒.จะปลุกห่างถึงขนาดไหนมันจึงจะไม่เกิดปัญหา อันนี้สติปัญญา  
ทั้งนั้นเลยต้องวิจัยมัน ไม่ใช่ปลุกสักแต่ว่าปลุก ปลุกแล้วเป็นปัญหาต้องมาตัด นี่ก็  
เหมือนกัน ปลุกตามท่อทางเดินน้ำประปา ฉันทึ่งไปย้ายอีก ฉันทึ่งตามแก้ปัญหาให้ตลอด  
ทำนะมันคืออยู่ แต่ต้องทำให้เกิดประโยชน์ต้องพิจารณา ไม่ใช่ทำโดยไม่พิจารณานั้นทำ  
ด้วยโมหะ ต้องพิจารณาเหตุปัจจัยให้ถ่องแท้ ไม่นั้นปลุกขึ้นไปเขาก็ไปตัดทิ้ง เสียเวลา  
คนไปตัดอีก ต้องรู้ด้วยว่าต้นไม้พันธุ์ไหนมันเป็นอย่างไร มันแข็งแรงมันเหนียวหรือไม่  
เหนียว มันเปราะง่ายมันถูกลมมามันก็หักเลย เลยเป็นภาระเทวดาตลอด ต้องดูแล  
รักษาให้ ถ้าเกิดปัญหาขึ้นเดี๋ยวเขาก็กลัวฉันทึ่งตำหนิ ไซ้ใหม่ เพราะฉะนั้นต้องดูมันจะปลุก  
ตรงไหนอย่างไร อันนี้ก็ใช้สติปัญญา งานทุกอย่างต้องใช้สติปัญญา อย่าคิดแต่ว่าได้  
มันเลยเป็นภาระให้คนอื่นเขาไปแก้ คนไทยเขาจึงบอกขอบขี้ข้างทาง ไม่รับผิดชอบ มัน  
เลยเป็นหน้าที่ของเทศบาลเขาไปกวาด ไม่นั้นแขกบ้านแขกเมืองมา มันก็ดูสกปรกไม่  
น่าดู เองง่ายไว้ก่อน อันนี้ก็เหมือนกันต้องวิจัยจนหมด ฉันทึ่งบอก เหมือนโยมเต่าพูด  
ให้เป็นตัวอย่าง เมื่อเราตัดสินใจทำตามที่เขาแนะนำ ความรับผิดชอบอยู่ที่เรา จะไปอ้าง  
เขาไม่ได้ เพราะเขาไม่ได้บังคับเราจับมือเราทำ นั่นละคือกรรม มันอยู่ตรงว่า เราใช้  
สติปัญญาหรือใช้โมหะ เพราะเมื่อเราถูกโมหะมันจูงไปแล้วจะไปโทษใคร เราไม่ยอม  
ใช้สติปัญญา มันมี ๒ อย่างเท่านั้น สติปัญญาหรือโมหะหรือวิชาไปทำงาน

เพราะฉะนั้นเราถามเขาได้ข้อมูลจากเขาได้ แต่เราจะเชื่อหรือไม่เชื่อเราต้องวิจัยอีกที เอา เหตุผลเป็นหลักต่างหาก เพราะเขาไม่ใช่ว่าถูกทุกเรื่อง ในโลกนี้แม้แต่ฉันก็ไม่ใช่ว่าถูกทุก เรื่อง ไม่มีใครรู้ทุกเรื่อง เขาจึงให้ปรึกษาหารือกันแล้วเอาเหตุผลเป็นหลัก เมื่อเรา ตัดสินใจแล้วเราต้องรับผิดชอบการตัดสินใจ ผิดพลาดมาเราก็ต้องยอมรับมันผิดพลาด เราจึงจะได้พัฒนาแก้ไขนั่นเอง แต่เราไปอ้างคนอื่นบ้างอันนี้คืออวิชาทันที ตัวแก้ตัวรู้ ใหม่นี้เพราะฉะนั้นเราปฏิบัติธรรมต้องตรง ผิดก็ยอมรับว่าผิด ผิดถูกนะมันสมมตินะ เมื่อเรายอมรับว่าผิดเมื่อไหร่ นั่นละจิตตอนนั้นละบริสุทธิ์แล้ว คนไม่ยอมรับ ไปอ้าง นั้นอ้างนี่นั่นมีตัวทันทีเลย จิตตอนนั้นมืด ฉันจึงบอกดับเบิ้ลใจ เมื่อเราตัดสินใจเชื่อเขา ทำตามเขาแล้ว ไอ้ที่เราตัดสินใจเราต้องยอมรับว่าโง่ตรงนี้ เราไม่ทันตรงนี้ เรายอมรับ ตรงนี้ไม่ใช่ไปโทษเขา แล้วเราจะได้แก้ต่อไป เราทำอะไรเราต้องใช้สติปัญญาให้ รอบคอบ ปฏิบัติธรรมมันอยู่ตรงนี้ต่างหาก โลกนี้มันอ้างคนอื่นโทษคนอื่นตลอดเห็น ใหม่มันจึงทะเลาะกันเห็นใหม่ บางทีมันก็กลัวมันก็เลยไปทำลายเขาก่อน ฉันจึงไม่ อยากพูดมาก มันรู้หมดนะแต่ก็เกียจพูด พูดแล้วมันจะยอมรับไหมมันกระเทือน นี้ คนเราถ้าอ่านจิตเจ้าของ คนเรามันต้องอ่านไปจนถึงก้นบึ้งของมัน มันแสดงออกแง่มุม ไหน เหตุนั้นเขาภาวนาเขาให้รู้สึกตัว คำว่ารู้สึกตัวต้องรู้สึกขณะนั้นนะมีตัวอยู่ใหม่ มัน พูดด้วยอะไร มันแสดงด้วยอะไร ด้วยวิชาหรือด้วยอวิชา มีของกูตัวกูหรือไม่มีของกู ตัวกู นั่นละคำว่าทำความรู้สึกตัว ให้รู้มีตัวหรือไม่มีตัว สตินั้นละมันระลึกละอยู่ มันจึงจะ รู้ ไม่รู้แล้วมันจะไปเห็นอย่างไร แม้แต่เดินมันยังมีตาสติ ตาสติมันต้องอยู่ที่เท้า เห็น ใหมคนตาบอดมันทำไมเดินได้ ข้ามถนนก็ได้มันมีตามัน ไม่เท่านั้นละสติมันตามรู้ เหตุนั้นเราฝึกเราต้องยอมรับความจริง ผิดว่าผิด ถูกว่าถูก ตรงไปตรงมาแล้วก็แก้ไข ผิด ถูกมันเรื่องสมมติ ที่พูดกันก็ให้รู้เหตุรู้ผล เพราะไม่งั้นถ้าไม่พูดวันหน้าไปตัดอีก แล้วก็ ไม่รู้หรือก่นะว่า ยังภูมิใจว่าฉันทำดี ไม่ตรงนี่นะ ต้องบอกให้รู้ว่า อย่างนี้ไม่ถูกต้องแก้ ต้องสังเกตสิ ไม่มันพันธุ่มันต่างกัน เราต้องวิจัย แล้วไม่ตรงนั้นเป็นไม้ที่ปลูก คนมี ปัญญาต้องอ่านออก ไม้ลักษณะไม่อย่างนี้เป็นไม้เขาปลูกไว้นะ ไม่ใช่วัชพืชเกิดเอง ตรงนี้ต้องเอะใจแล้วนะ ถ้าไม่เขาปลูกแล้วนี่เราจะไปตัดนี้ต้องเอะใจแล้ว นี่คือปัญหา ใหม อ่านลักษณะของสิ่งนั้นไม่ออก ตัวเองอ่านไม่ออกนั่นละ แล้วยังไม่ยอมรับว่าเรา โง่ตรงนั้น เราอ่านไม่ออก แล้วจะถือว่าเราเก่งได้อย่างไร มันต้องอ่านออกหมด ลักษณะนั้นลักษณะนี้ เมื่ออ่านออกแล้วตรงนั้นนะมันจึงจะตรง ทำตรง นี่จึงพูดให้ฟัง



มันต้องศึกษาหมด ชีวสุขเหมือนกันฉันจึงบอก เห็นว่าป่วยฉันก็เลยไม่พูดอะไร ปล่อยให้ตรงนั้น จึงบอกงานก่อสร้างงานอะไรมันไปทำอยู่เรื่อยๆ ใช้สติปัญญานั้นเอง เหมือนพระน้ำเต้า ผิดพลาดเยอะเลยเห็นไหม สติมันไม่ทันนะ ฉันก็บอก น้ำไปเทตรงนี้ทำไม มันก็ขึ้นลงอยู่ตรงนี้ เราต้องการรดน้ำนี้ออก ไปเทตรงนี้มันก็ไหลลงตรงนี้อยู่ตลอด เห็นอยู่เปล่าไหม นี่ละปฏิบัติธรรมมันเหนื่อยเปล่า เพราะมันทำแบบโง่ๆ มันก็เลยได้โง่ๆ หือ นี่มันกรรมมันสอนนะ ถ้าเราทำปฏิบัติธรรมแบบนี้ ผลก็เป็นแบบนี้ละ จึงบอกให้ตัดมันออกไปไกลๆ สิ่งเหล่านี้ก็คือการถ่ายถอดสติปัญญา ให้รู้จักวินิจฉัยวิจัย ที่นี้คนมันอ่อนนุ่มถ่อมตนมันเรียนใหม่ หรือเอาแต่กูเก่ง พูดออกไปก็ชอบไปโอ้อวดไปแก้ตัว ไม่ใช่อย่างนั้นหรอก ไม่ใช่อย่างนี้หรอก อันนั้นอันนี้ไม่ใช่ ไม่ใช่แล้วมันจะเจ็บได้อย่างไร หือ เหมือนมุขดา ปิดน้ำแล้วปิดมันปิดอย่างไร ใครหรือเทวตามาเปิดหรือ น้ำมันท่วมกุฏิอย่างนั้นเลย ต้องไปกวาด บีกเขาไปกวาดฉันก็ไปดูกับตา มันท่วมจริงๆ ท่วมจากห้องน้ำเข้ามาในห้องนอน ขนาดไหนน้ำ ท่อมันสองนิ้วมันไหลไม่ทัน มันท่วมไปเท่าไร ถ้ามันปิดแล้วมันจะไหลได้อย่างไร แสดงว่าอะไร แสดงว่ามันหรือเทวตามาเปิด หือ นี่มันเพราะอย่างนั้น มันความจริงมันปรากฏอยู่แล้วแสดงว่าต้องเปิด ไม่คนใดคนหนึ่งใน ๔ คนที่นอนด้วยกันนั้นละ ถูกไหม เพราะฉะนั้น ตรงนี้ต่างหาก สติมันต้องทำงานนี้ละปฏิบัติธรรม ไม่มีสติแล้วมันจะเห็นได้อย่างไร มันไม่เห็นแล้วก็โอ้อวดอยู่นั้นละ แล้วก็คิดอยู่นั้นละว่ากูเก่ง กูถูก ถูกแล้วน้ำมันจะท่วมได้อย่างไร ขนาดหลักฐานยืนยันนะ น้ำจึงไปหมดเลย เขากวาดแล้วกวาดอีก บีกไปกวาดให้ ยังบอกว่าปิดแล้วน้ำ โยมมันปิดก็อกแล้ว ถ้าปิดแล้วน้ำมันจึงได้อย่างไร หลักฐานโทนโทอยู่อย่างนี้ยังบอกว่ามันปิด นี่ขนาดหลักฐานนะมันมีคอบอดมันบังตาใช่ไหม นี่ละตัวอวิชชามันบัง ฉันจึงบอก ทำงานทั้งหมดถ้าฉันไม่ไปดูไม่ไปบอกไม่เร็วหรอก ฉันต้องไปบอกทำอย่างนั้นทำอย่างนี้ หือ เพราะฉะนั้นสติปัญญามันฝึกทุกขณะนะ ฝึกทุกขณะ จิตนะ นี่ละปฏิบัติธรรม หือ ต้องรู้จักตั้งตนเองให้มันคง ต้องมีการสำรวจระวัง เราต้องรู้นิสัยเจ้าของ เหมือนแม่เหมือนกัน แกจะเป็นอย่างไรก็คนแก่แล้ว ๘๐ แล้วหลงลืมธรรมดาและสมองไม่ดี จะไปถือเอาชะจนเอาเป็นเอาตาย จิตตัวเองก็เศร้าหมอง จิตเขาก็เศร้าหมอง อันนี้อ่านงานไม่ขาด เห็นจื้เป็นทองคำ นึกว่ากูเก่งหรือ เก่งเห็นจื้เป็นทองคำ คนเห็นจื้เป็นทองคำนี่เก่งหรือ อ่านมันบอกว่า สุดท้ายจะไปตรงไหน สังฆารนะมันเอาไปไม่ได้หรอกมันเสื่อมสลายที่สุด สิ่งที่เขาไปได้คือบุญกุศลต่างหาก

ทำอย่างไรให้จิตเขาเย็นนะ เมื่อเขาเปลี่ยนกฎภูมิความเย็นนั้นล่ะเขาจะไปสู่สุดติ ไปสู่สมบัติอันใหญ่ข้างหน้า แล้วเขาก็จะมาสร้างต่อของเขา อันนี้พาไปลงนรกนะ แล้วนึกว่าตัวเองเก่งอยู่นั้นจึงบอก เห็นขี้เป็นทองคำไปแล้ว ไม่ใช่สติปัญญา คิดว่าเก่ง อ่านแค่นี้ยังอ่านไม่ขาด อ่านไม่ขาดแล้วยังนึกตัวเองเก่ง ไม่วิจย เราต้องรู้ว่าจิตเราเป็นอย่างไร มันจะเอาแต่ดีตลอดไม่ได้หรอก อันนี้ดีอันนั้นดี พอสุดทำมันเลยไม่ดี แล้วมันดีจริงไหมที่มันขัดข้องขัดเคือง มันเป็นตัวตนอยู่ขณะนั้นมันดีจริงไหม ตัวเองยังไม่ดีแล้วไปคิดว่าเขาไม่ดีมันก็เป๊ะเอียนะ เอ้า ไม่ต่างกันหรอก พุดออกไปก็ไม่ต่างกัน นี่มันร้ายนะ สติสัมปชัญญะนั่นเองต้องเท่าทันจิตเจ้าของ งานการทุกอย่างเราต้องรู้จัก ไม่ใช่เราเก่งทุกอย่าง ฉันจึงถามเขาตลอด ฉันก็เรียนจากเขา ฉันก็ถามเขา คำนวณตีอากาศเหมือนกัน นี่วิเศษคำนวณทั้งนั้น ดอกเตอร์ทั้ง ๒ คนนะคำนวณ เขายังว่าดอกเตอร์ทำผิด ไม่ถูกหรอก เราเก่งกว่าดอกเตอร์เขา มันก็จึงลำบากเหมือนกัน ของทุกอย่างต้องพิจารณาใช้สติปัญญา เก่งอย่างไรมันก็อยู่ในโลกหมดนะ มันเรื่องเหตุปัจจัยหมด ไอ้ที่เหนือโลกไปนิพพานไม่เห็นหรอก เพราะอะไร เพราะสิ่งเหล่านี้มันปกปิดไว้หมด มันไปสาละวนอยู่ในนี้ เหมือนทางโลกมันสาละวนอยู่ท่ามาหากิน มันเลยไม่ได้ดูตัวเอง เพราะมันต้องไปหากิน ที่นี้พอมาทงธรรมมันก็สาละวนอยู่กู่ง เก่งอย่างไรก็อยู่ในสมมติตัวนี้อยู่ ออกจากสมมติไม่ได้ไปถึงนิพพานได้ไง มันก็สาละวนอยู่ในเรื่องสมมติเรื่องของกูตัวกูอยู่ตลอดอยู่ในตัวนี้ละ ให้ไปยุ่งกับมันตลอด ยุ่งกับมันแล้วมันก็ดีใจมันก็ให้อาหารให้รางวัล เอ้อ เธอเก่งมากเลย เอ้อ ตรงนี้เก่ง ตรงนี้เก่ง นี่รางวัลมันมันก็ภูมิใจเจ้าของ เจ้าของเก่ง ยืมเป็นจึงแล้วก็รีบทำออกไปเป็นมัน จี้อวิชชา โดยไม่รู้ตัวว่าเก่งจริงหรือเก่งไม่จริง ถ้าเก่งจริงต้องเห็นตัววิชชา ต้องทำลายวิชชาออกได้แล้วจิตขัดข้องขัดเคืองมันคืออะไร จิตมันยังเป็นตัวตนคืออะไร หือ มันเก่งจริงไหมนะ อันนี้แค่นี้โยมเต่ายังมองไม่เห็น มองไม่เห็นแล้วนะ ประโยคเดียนั้นล่ะมันเป็นตัวตนอยู่นั้น คนต้องยอมรับความจริง ปฏิบัติธรรมต้องยอมรับความจริง เราตัดต้องยอมรับว่าเราตัด ไม่ไปโทษคนอื่นเขา มันผิดพลาดแล้วนี่ เรายอมรับตรงไหน ตรงสติปัญญาเราวิจยไม่ทัน เสียใจ ตรงนี้ต่างหากเรายอมรับตรงนี้ เมื่อเรายอมรับตรงนี้ล่ะมันจะพัฒนาขึ้น แล้วจิตขณะที่ยอมรับมันไม่มีตัวตน อันนี้มันอ้างแล้ว พออ้างบึ้นนะตัวเกิดแล้วคนนี้จะไม่มีทางพัฒนา แค่นี้มองไม่เห็นนะ มองไม่เห็นเหตุผลนะ ทางโลกเขาเรียกแยกแยะเหตุผล ที่ปริกษาเป็นผู้แนะนำ เมื่อเรารับคำแนะนำแล้วเราไปทำ เมื่อเกิดผล

ขึ้นมา เราต้องรับผลกระทบตรงนั้นไม่ใช่ไปอ้างเขา เมื่อเราเชื่อเขาตรงนั้นนะ ใจความ  
เชื่อนั้นล่ะคือกรรมเรา เรายอมรับตรงนี้ต่างหาก เราสติปัญญาเราไม่ทัน นิมองไม่  
เห็นนะ ฉันไม่พูดอย่างนี้จะเห็นไหม อีกก็ปีจะเห็น หือ ฉันพูดตรงๆ เขาจึงว่าฉันสอน  
คนดูใจ มันบอกฉันล่วงหน้าแล้วเพราะอะไร เพราะฉันพูดตรงเลย อย่างไม่ไว้เลยนะ นี่  
ตรงไปตรงมาเลย ผิดตรงไหนก็บอกเลย เอาได้ก็เอา เมื่อเอาไม่ได้ก็ขัดเคืองก็เรื่องของ  
ขัดเคือง ก็เท่านั้นก็จบนะ แต่คนฟังตรงๆตรงแล้วไม่ดู คนฟังไม่ตรงว่าดู เพราะตัวมัน  
กลัว มันไม่อยากให้กระทบตัวมัน มันสงวนตัวมันไว้ ใจสงวนตัวมันนั้นล่ะคือ  
อุปาทาน อวิชชามันอยู่ตรงนั้น นั่นล่ะนี่ตัวนี้ต่างหาก นี่แค่ประเด็นนี้แยกไม่ออกล่ะ  
จริงไหม เหมือนหมอนิ่มมาเมื่อวานมาหา เขาบอกว่าเขาเชื่อ หมอนิ่มเขาเชื่อ พวกนั้น  
ยังไม่เท่า ความรู้ไม่เท่ากัน เขายังต้องอีกนาน แล้วเขาถามฉันมาประโยคหนึ่ง รู้ได้  
อย่างไร อะไรเป็นหลักฐาน ก็รูปนี้เป็นหลักฐาน ฉันเลยย้อนถามไปอีก ดำรวจอัยการ  
ศาลนะ คติความแต่ละคติ อย่างโจรมันยังกันนั้นนะ มันเห็นทุกชั้นเลยไหม มันเห็น  
ตอนเขายังกันไหม แล้วมันทำไมตัดสินใจได้ แล้วตัดสินใจคนนะ ไม่ได้พูดถึงพวกที่มัน  
เบี่ยงนะ แล้วทำไมเขาตัดสินใจได้ เหมือนเขาเห็นเลย เพราะอะไร กล้องวงจรปิดบ้าง ไซ้  
ไหม ดีเอ็นเอบ้าง ตรงนี้พยานหลักฐานไม่ใช่หรือ ถูกไหม นั่นล่ะพยานหลักฐานให้  
วินิจฉัย อันนี้ก็เหมือนกันฉันมีรูปถ่าย คุณแนวแรงสิ คุณมันออกมาอย่างไร นี่ล่ะ  
พยานหลักฐาน เอาตรงนี้ล่ะพูดกัน ขนาดพระโมคคัลลานะกับพระอรหันต์อีกรูปหนึ่ง  
พระโมคคัลลานะเห็นปรตออีกองค์หนึ่งไม่เห็นนะ องค์นั้นยังไม่เชื่อเลย ต้องให้  
พระพุทธเจ้ายืนยัน แล้วถ้าเราบอกว่าเราเห็นอย่างนั้นเห็นอย่างนี้มันจะเชื่อเราไหม ไม่มี  
ทางหรอก ไซ้ไหม มันอย่างนั้นล่ะเพราะอะไร อันนี้พูดเป็นตัวอย่างให้ฟัง ไม่เชื่อหรือ  
นั่นต้องอาศัยพยานหลักฐานพูด นี่ล่ะพยานหลักฐานมันเป็นตัวบอก นั่นให้เข้าใจ มันจึง  
ขึ้นมาแก้ให้ฟัง แม้แต่เขาว่าเขาเอาภูมิปัญญา ฉันก็มีเรื่องแก้ พระสารีบุตรนะกับ  
พระอัสสชิ เพราะฉะนั้นฉันพูดแต่ละอย่างน้ำหนักมันมหาศาล พูดไปก็อีกทุกราย คั้น  
ไม่หลุด ไซ้ไหม ฉันมีหลักฐาน มีตัวอย่างยกให้ดู ไซ้ไหม เอาเรื่องพระสารีบุตรก็พูด  
ไม่ออก พระพุทธเจ้าพยากรณ์เองนะ เลิศทางปัญญา เรื่องแต่ละเรื่องมันมีประเด็น และ  
ตรงไปตรงมาเหมือนศาลนะ ตาซึ่งต้องอยู่ตรงกลางไม่เอียงซ้ายเอียงขวา นี่แกนมันนะ  
เมื่อมันอยู่ตรงกลางไม่มีความลำเอียง ไม่ลำเอียงเพราะรัก ไม่ลำเอียงเพราะชัง ไม่  
ลำเอียงเพราะหลงว่าเป็นของกูตัวกูนั่นเอง ไม่ลำเอียงเพราะกลัว เราจึงอ่านเหตุนี้

ตรงไปตรงมา อันนี้มันเป็นของกูตัวกู มันจึงเอียงนะ เมื่อมันเอียงมันก็เลยโทษนั้นโทษนี้ แล้วก็พยายามพูด พอเขาพูดออกไปถูกกระทบตัวมันที่โรมันก็ชอบไปแก้ตัวข้างนอก พูดนั้นพูดนี้ ก็เลยไม่สง่าผ่าเผย มาเพื่อละตัว ยังไปแก้ตัวอีก กลัวมันตายหรือ ให้มันตายมันจะได้สบาย หรือ รู้ว่าไหมอ่านออกไหม มันแก้ตัวนี้เพราะอะไร เพราะสติสัมปชัญญะไม่มี ถ้าสติสัมปชัญญะมีมันจะบอก นั้นหลวงพ่อบริกรรมจึงบอก จริงก็หุบปาก ไม่จริงก็หุบปาก เพราะยอมรับความจริง ก็มันจริงก็หุบปาก ไม่รู้จะไปพูดทำไมก็เรื่องจริง มันไม่จริงก็หุบปาก ไม่รู้พูดทำไมเพราะมันไม่จริงนะ ก็ยอมรับความจริงว่ามันไม่จริง มันเลยไม่มีตัว ไปวุ่นวายอะไร อันนี้มัน อย่างนั้นอย่างนี้อันนั้นอันนี้ ไม่ใช่เพราะอย่างนั้นไม่ใช่เพราะอย่างนี้ ไอนั้นละมันผิดอยู่เพราะมันมีตัว ที่มันผิดนะ มันมีตัว มันไม่ได้ผิดข้างนอกหรือผิดตรงมีตัว นี่มันละเอียดอ่อน เพราะนั้นโบราณจึงบอก พูดมากเสียมมาก พูดน้อยเสียน้อย ไม่พูดไม่เสียด แต่เสียดภายในตัวคิดนึก คิดมากบางคนไม่พูดแต่คิดมากก็ไม่เห็น เพราะฉะนั้นต้องหัดอ่านวิชัยมนอ่านมนสิ ใช้สติอ่านมัน รู้สึกตัวนะมันมีตัวออกมา มีตัวออกมาอย่าตามมัน อย่าเชื่อมัน เมื่อไม่เชื่อมัน มันก็จะค่อยเห็นตัวเองว่าอะไร ว่าหัวใจเท่ามันคืออะไร คือธาตุทั้ง ๔ ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวเรา ความคิดก็ไม่ใช่ของเรา ความรู้ก็ไม่ใช่ของเรา สุขทุกข์เฉยๆก็ไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ของเรา ความจำก็ไม่ใช่ของเรา เมื่อเห็นขั้น ๕ เป็นอนิจจังอนัตตา คนนั้นละวิปัสสนาญาณเกิด แล้วจะเอาตรงไหนกัน มันมีแต่สวางตัวมันก็บังไว้ตลอด แล้วมันจะเกิดได้อย่างไร หรือ พูดแบบให้พินิจพิจารณา เหตุนี้แหละมาวัดเราต้องมาศึกษา มาประพฤติปฏิบัติ แล้วไม่เอาพระพุทธรูปเจ้าหรือท่านนั่งอยู่ดูอยู่ เมื่อไหร่จะหุบปากซะที ขนาดท่านมีพระชนมายุอยู่ท่านยังว่าเอาเลย พวกชาวประมง อานนท์จับออกไปตกปลาไม่ยินดีต้อนรับ เหตุนี้แหละทุกอย่างเราต้องวิชัย การพูดการจามันก็ควรพูด พูดเท่าที่จำเป็น เกินจำเป็นอย่าพูด เพราะไม่มีประโยชน์เสียพลังงานเฉยๆ นั้นละเกินจำเป็นอย่าพูด พูดเท่าที่จำเป็น พูดเพื่อตัวตนมันเกินแล้วนั้น พูดเพื่อเหตุปัจจัยมันก็พอดี ให้รู้จักหัด การพูดต้องหัด หัดพูดให้พอดีอย่าเกินพอดี เกินพอดีแล้วมันเป็นปัญหา แล้วถ้ามีกรรมขึ้นมา มีกรรมเคยฆ่าสัตว์ไว้ ชีวิตมันจะดับ เร็วๆนี้เห็นไหม กินไปปู้บก็สลักเข้า ตายทันที ตายเพราะอะไร เพราะ๑.กรรม ๒.เพราะอะไร เพราะมีเหตุปัจจัย เพราะชอบพูดตอนกินข้าว สองจุดนี้ทำให้กรรมอันนั้นได้ช่องให้ผล ถ้าไม่พูด พอถึงเวลาตรงนี้มันก็ไม่มีสลักก็ไม่ต้องตาย นี่ต่างหาก พอมันผ่านพ้นระยะนี้ไปกรรมมันก็เลยเป็น

อโหสิกรรม นี่ละเขาเรียก ชัมโม หะเว รักษะติ ชัมมะจารัง ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม เพราะสติปัญญานั่นเองรักษา มันไม่มีเหตุปัจจัยที่จะให้ไปใช้กรรมตรงนั้น อันนี้มันผลอสติ พอเวลาผลอปี้บ เวลามันจะใช้กรรมจิตมันจะมีด ไอ้อ้วนมันจึงว่า หลวงลุงทำไมเวลาคณนั้นจะใช้กรรมเท่านั้น หลวงลุงทำไมจิตเขาตกมากเลย แม้แต่พอมันมันก็บอก พอมันรถไปชนกันตั้ง มันก็หายเลย เขาเรียกกรรมจริงๆ ก็นั่นละอกุศลจิตมันไปครอบงำ เมื่อมันครอบงำแล้วนี่มันจะผลอ พอมันผลอแล้วที่นี้มันจะไปตกหลุมตกบ่อมันไปใช้กรรมนั้น เพราะอะไร เพราะไม่ฝึก ชัมโม หะเว รักษะติ ชัมมะจารัง ไม่ฝึก พอไม่ฝึกตัวนี้มันครอบงำสติปัญญามันจะผลอ เพราะตัวนี้มันแรงกว่าสติปัญญา เพราะไม่ยอมฝึกสติปัญญาให้มันเหนือจุดนี้ เวลามันครอบงำมันจะผลอ พอผลอแล้วมันจะพลาด นิดเดียวเท่านั้นละ มาระลึกแล้วไม่ได้ เหมือนโหลเอารถไปชน ไอ้อีกของมันเล่นกระจกมองหลัง มันไม่ได้ระลึกด้วยไม่ทันเห็น มันแว็บเดียวเท่านั้นละมันบัง นิดเดียวนั่นละปังเลย อันนั้นมันเรื่องรถ แต่ถ้าเรื่องถึงชีวิตละ มันบังนิดเดียวเท่านั้นละตาย เพราะฉะนั้นเราต้องฝึก ฝึกสติสัมปชัญญะให้มาก ไม่นั่นฉันตายแล้ว ๒ รอบแล้ว มันขึ้นมาช่วยฉัน พรรษาแรกพรรษาห้าที่ถ้ำยายปริก ถ้ามันไม่ขึ้นมา ธรรมะมันไม่ขึ้นมา ฉันตายตั้งแต่ปี ๓๘ ถ้าฉันเป็นโยมเด่านะตายร้อยครั้งแล้ว นั่นละไม่มีจริงนะ เหตุผลมันไม่มี แก้วแก้ว แก้วแก้วตัวนี้มันบังแล้วนี่ สติปัญญาจะขึ้นมาแก้ไขตัวเองไม่ได้ ตกเจดีย์มันขึ้นมาแก้ไขตัวเอง เพราะฉะนั้นมันจะวิจัยเหตุผลตรงปัจจุบัน สติมันจะคล่องตัว ปัญญามันจะคล่องตัว เหตุผลตรงไหน มันแยกแยะประเด็นออก ไม่ใช่ไปอย่างนั้นอย่างนี้ มันบังแล้วเห็นใหม่ มันมั่วใส่กันแล้วนี่ มันไม่รู้ประเด็น ประเด็นที่เราตัดสินใจเชื่อเขานั้นละ นั่นละเราโง่แล้วตรงประเด็นนั้นนะ เราไม่มีสติปัญญาแล้วไปโทษใคร เขายอมรับตัวเองโง่ตรงนี้ต่างหาก แล้ววันหน้ามันจะเตือนสติเราทันทีว่า ต่อไปเราต้องสติปัญญาให้มันเร็วกว่านี้ นี่ต่างหากมันจึงจะพัฒนา ถ้าไปอ้างอีกวันหน้ามันก็จะอ้างคนอื่นตลอด จะไม่มีการแก้ไข นั่นหลวงพ่อบุญฤทธิ์เอาไปติดไว้ที่สวนผัก คนดีชอบแก้ไข คนจัญไรชอบแก้ตัว มันจะแก้ตัวแบบนี้ตลอด แล้วสติปัญญาไม่มีทางขึ้น มีแต่จมดิ่งลงๆ เพราะอะไร เพราะมันไม่ได้แก้สาเหตุ ไม่รู้เหตุว่าตัวเองพลาดแล้ว เพราะนั่นฉันจึงบอก ไม่นั่นเอาขึ้นมาให้กินนะ ก็ต้องกินสิ เอายาพิษให้กินก็ต้องกินสิเราเชื่อ ถ้าเราไม่กินก็สองมาตรฐาน นี่พูดแบบหยาบๆให้ฟัง นี่เทียบให้ดู เพราะนั่นทุกอย่างเมื่อเราตัดสินใจทำไปแล้วเราต้องรับผิดชอบ ผิดพลาดอะไรมาเราก็แก้ไขมันไป ผิดแล้ว

ก็แล้วไปแก้ไขมัน ก็เท่านั้น ให้ความรู้ที่เราบอกพร้อมตรงไหนอย่างไร สถิติปัญญาเรามีช่องโหว่ตรงไหน ให้ความรู้ช่องโหว่เรา ตาข่ายเรายังห่างเกินไปร่อนทรายละเอียดไม่ได้ มันมีกรวดออกมา เราก็ต้องเอาตาข่ายให้มันถี่เข้าไปอีก มันจึงได้ทรายละเอียดแล้วไปฉาบมันเลยสวยเรียบมัน นี่ต่างหาก นั่นละคนไหนแก้ไขตัวเองอยู่นั้นเรื่อยๆมันจะถี่เข้าๆ คนไหนชอบอ้านนั้นอ้านนั้นอ้านนั้นอ้านนั้น คนนั้นตาข่ายยิ่งห่างออกๆ แล้วก็พุดนั้นพุดนี้ เวลาพุดถึงเรื่องเก่าเรื่องนั้นเรื่องนี้เพราะอะไร เพราะมันไม่พอใจ มันมีอยู่ ๒ เรื่องเท่านั้น ๑.มันไม่พอใจ ๒.มันกุ่ง มันพุดออกมา ที่นี้มันไม่พอใจมันกุ่งคืออะไร มันก็คือความคิดกับความจำและความรู้ เขามองไม่เห็นหรือทงนะว่า ในความคิดความจำ ความรู้ก็ไม่มีสมมติหรือทงนะ ไม่มีภูมิเขามีเราอยู่ในนั้น มันมองไม่เห็นหรือ ทงนะพุด ลึกเข้าไปอีกแล้วนะ มองไม่เห็นหรือ มันละเอียดขนาดนั้น มันจะเข้าสู่สัจจตา ไม่มีทางเห็นหรือ เพราะอะไรปัญญามันไม่เห็น แล้วจะได้เห็นได้อย่างไร ประเด็นยังไม่เห็นเลย ทือ เพราะนั้นเมื่อไม่เอามันเท่าไร เมื่อไม่เอาเท่าไรมันจะสาวเข้าไปสาวเข้าไป เลยเห็นแม้แต่สัญญาที่ไม่มีเราในนั้น สังขารก็ไม่มีเราในนั้น วิญญาณก็ไม่มีเราในนั้น ไม่มีสมมติ เป็นแค่สภาพธรรมอันหนึ่ง เกิดขึ้นแล้วก็ดับไปตามเหตุตามปัจจัยเฉยๆ มันจึงว่างจากของกุตัวกูในนั้น มันจึงเป็นธรรมชาติเขาเรียกว่าขั้นหนึ่งเฉยๆ นี่มันละเอียดขนาดนั้น มองไม่เห็นหรือ อิกก็ภพที่ชาติก็อาจจะไม่เห็น ถ้าไม่เริ่มต้นตั้งแต่วันนี้ เริ่มต้นที่จะฝึกสติสัมปชัญญะ เริ่มต้นที่จะแก้ไขตัวเอง วันหนึ่งข้างหน้ามันจึงจะเห็น เพราะมันมีเหตุ ถ้าไม่ฝึกตั้งแต่วันนี้มันไม่มีเหตุ มันก็ไม่เห็น มันมีแต่จะมีตกลงๆ คุมไว้หมด นี่จึงพุดให้ฟัง มันมองไม่เห็นหรือทงสมมติทั้งนั้น ทือ มันทะเลาะกันก็ต่างคนต่างหลงสมมติ ทือ ถ้าไม่หลงสมมติมันไม่ทะเลาะกันหรือ มันเห็นมันว่างเปล่าแล้ว มันไม่มีอะไรแล้วมันจะมีกับเรื่องเขาใหม่ เหมือนหุ่นนะเอาง่ายๆ เอ้า มันมีหุ่นเราไปดูหุ่น เราก็ไปพุดเรื่องหุ่นถูกใหม่ ถ้ามันไม่มีหุ่นไม่ได้ดูหุ่น ถูกใหม่เอ้า มันก็ไม่มีเรื่องพุด นี่ฉันแยกให้ฟัง ฉันไม่ได้พุดใส่่นะ ฉันยกตัวอย่างให้ฟัง ถูกใหม่ พอมันมีเรื่องหุ่น มันขึ้นก็ดีใจใช่ไหม มันลงก็เสียใจ มันก็มีแค่นั้นเพราะมันมีหุ่น ถ้ามันไม่มีหุ่นละ มันมีขึ้นมีลงใหม่ มีดีใจเสียใจใหม่ นั่นละในสิ่งนั้นเหมือนกัน ถ้าเรารู้ในตัวสมมติไม่มีแล้วว่างเปล่าหมดแล้ว มันจะมียินดียินร้ายที่ไหน จะมีดีใจเสียใจใหม่ นี่ฉันเทียบให้ฟัง เทียบแบบข้างนอกให้ฟัง เรามองไม่เห็นต่างหาก ทือ ยกตัวอย่างง่ายๆ ถูกใหม่ ถ้ามันไม่มี มันจะมีดีใจเสียใจใหม่ นี่มันมี พอมันขึ้นมันก็ดีใจ พอมันลงมันก็

เสียใจ เพราะไปอยู่กับมัน ถ้าไม่อยู่กับมัน แล้วไม่มีจะทำไง มันก็ไม่มีขึ้นไม่มีลง เราก็ก  
ไม่อยู่กับมัน มันก็เลยไม่มีดีใจเสียใจ ก็เลยเป็นอิสระสบาย จริงไหมเอ้า นี่ฉันเทียบข้าง  
ในนะ ให้ฟังนะ ถ้ามองเข้าไปทะเลข้างในเข้าไปตรงนั้นเขาจึงให้แยกกาย จนกายนี้ไม่มี  
เป็นธาตุ ๔ แม้แต่รูปอยู่ในความรู้ก็ไม่มี มันมีแต่สัญญารูป นี่มันเคยบอก ฉันแยกกาย  
ไป มันบอกหลงสัญญา มันไม่ได้บอกหลงรูปเลยนะ มันบอกฉันหลงสัญญา เพราะเอา  
รูปมันไม่มีมีแต่สัญญารูป มันลึกข้างในไม่ยากพูด มันเป็นของละเอียด เพราะนั่นนะจึง  
แยกเข้าไปมันไม่มี เมื่อมันไม่มีมันไปมีตรงไหนเป็นตัวยินดียินดีร้าย นี่ละมัน  
ละเอียดอ่อนรู้กระบวนการมัน นี่จึงพูดนี่ฉันเทียบให้ฟังง่ายๆ เหมือนกัน อันนี้ก็  
เหมือนกัน มันมีเขามีเราใช่ไหม หรือ เค้า มันมีเขามีเราอยู่ในนั่นนะ มันมีอยู่ในความรู้  
นั่นนะ นั่นก็จึงหลงสมมติอยู่ในความรู้แล้วนะ เมื่อหลงสมมติปั๊บ มันก็ไม่ได้ถูกมัน  
ไม่พอใจ มันต้องแก้ให้ถูก ก็เลยบอกเพราะคนนี่แนะนำ นี่มันไม่เห็นมันหลงสมมติ  
หลงถูก ก็ไม่มีในนั้น มันมีแต่วิญญาณขั้นเกิดแล้วก็ดับ มีแต่สัญญาขั้นหมายให้จิตรู้ ที  
นี่พอความเห็นสังขารขั้นมันขึ้นมา ก็แค่สังขารขั้น มันละเอียดถึงขั้นนั้นนะมองไม่  
เห็น เพราะนั่นฉันอ่านออกหมด ฉันมีเครื่องมาวัด มีไม้บรรทัดวัดเลย มันบอกว่า ๕  
เซน ฉันก็มาวัดเลยมันตรง ๕ เซนไหม มันบอก ๕ กิโล ฉันก็มีตาชั่งมาวัดดูว่านี่ ๕ กิโล  
จริงไหม ไม่จริงฉันก็บอกทันทีว่าไม่จริง จริงฉันก็บอกว่าจริง เพราะนั่นฉันอ่านออก  
เหตุนี้จึงบอก เวลาตักน้ำเราต้องดูเราตักเพื่อเอามันออก ตักแล้วมันไหลลงคืนเราก็  
เหนื่อยเปล่า ใช่ไหม ตรงนี้เราทำเพื่ออะไรเราก็ต้องอ่านมัน เมื่อเราอ่านแล้ว สติเราก็  
ต้องประทับระคองงานนั้นให้ไปตรงวัตถุประสงค์ของเรา เมื่องานตรงวัตถุประสงค์  
มันทำไปแล้วมันตรงวัตถุประสงค์ใหม่ มันก็ต้องอ่านอีก เมื่ออ่านแล้วพอไม่ตรงเราก็  
แก้ไข เหตุนี้ในงานนั้นอาจจะมีแก้ไขในตัวเอง หลายต่อหลายครั้งหลายขณะจิต  
นั่นละมันพัฒนาอยู่ตลอด จริงไหม ตามเหตุ ทำอย่างนี้มันแก้ขณะนั้นมันแก้ไข มันเฝ้าดู  
ตลอด มันแก้ไขอยู่ มันเห็นประโยชน์ นี่ละปฏิบัติธรรม ไม่นั่นฉันจะพูดหรือ สติ  
สัมโพชฌงค์ ธัมมวิจยสัมโพชฌงค์ สติสัมโพชฌงค์องค์แห่งการตรัสรู้ สติเมื่อ  
ระลึกธัมมวิจยคือวิจยในเหตุผลนั้นๆ วิจยธรรมจึงเกิดวิริยสัมโพชฌงค์ เมื่อวิริยสัม  
โพชฌงค์เดิน เมื่อเห็นเหตุเห็นผลตรงนั้นมันจึงเกิดปีติสัมโพชฌงค์ มีความอึดเฝ้าใจใน  
งานนั้นที่สำเร็จ ปีติสัมโพชฌงค์มันจึงทำให้จิตนั้นนะสงบ เขาเรียกปีติสัม  
โพชฌงค์ ตัวปีตินั่นละมันหล่อเลี้ยงให้จิตให้เกิดเป็นปีติสัมโพชฌงค์ เมื่อจิตมัน

สงบมันจึงไม่คืนรน มันจึงตั้งมั่นอยู่ในงานนั้นได้ เขาเรียกว่าสมาธิสัมโพชฌงค์ เมื่อสมาธิสัมโพชฌงค์มันตั้งมั่นอยู่ในงานนั้น มันไม่ไขว่ไขวไปตรงไหน มันไม่ลงไปเล่นในสิ่งเหล่านั้น มันจึงเป็นอุเบกขาสัมโพชฌงค์ นีองค์แห่งการตรัสรู้ มันเดินของมันอยู่อย่างนี้ เหตุนั้นสงบได้ ทำมันปกติก็สงบได้ ไม่ต้องน้อมจิตสงบก็สงบได้ ยังไม่ต้องพูดถึงสมาธิอีกระดับหนึ่ง ที่พระพุทธเจ้าตรัสต่อพระอานนท์ ไม่ต้องอาศัยอะไรก็สงบได้ แต่ให้มีสติปัญญาหมายว่าธรรมชาตินั้นสงบ ธรรมชาตินั้นประณีต ธรรมชาตินั้นเป็นธรรมชาติสลัดถิ่นอุปธิทั้งหลาย เป็นธรรมชาติที่ไม่มีตัณหา วิราคะ เป็นนิโรธะ คือธรรมชาตินั้น เมื่อระลึกไปถึงตรงนั้นหมายถึงตรงนั้นจิตก็สงบได้เหมือนกัน ไม่ต้องอาศัยกสิณ ไม่ต้องอาศัยอะไรสักอย่าง อันนั้นไม่ต้องพูดถึง มันเป็นเรื่องที่ยังไม่ต้องพูดถึง มันละเอียดอ่อนมาก เพราะฉะนั้นพูดเรื่องหยาบๆให้ฟัง นี่ละมันฝึกฝนอบรมตัวเอง มันจึงอ่านออก เหตุนั้นเมื่อเราเฝ้าจิตเรา มันขัดข้องขัดเคืองมันเป็นตัวขึ้นมา แล้วจะสงวนตัวเพื่ออะไร ถามดูซิ ลูกหว่านี่เขาเรียกว่าผมไม่ใช่ตัว อันนี้ก็ชน เคาไฟเป็นเถ่าถ่านดูซิ มันก็เรียกว่าเถ่าถ่านก็คือแกลบ เหมือนแกลบมันเผาเห็นไหม แล้วมันเป็นตัวเราตรงไหนมันก็ธาตุ๔ แล้วเราจะไปสงวนเพื่อมันทำไม ก็มันไม่มีแล้วจะไปสงวนเพื่อมันทำไม เหมือนไปเล่นหุ่นเหมือนกัน เหมือนกันเลย มันไม่มี มันก็เลยไม่ต้องไปยินดียินร้ายกับมัน วิจัยมันให้เห็น ไม่เห็นแล้วมันก็เลยไปยินดียินร้าย ไปหลงสมมตอยู่ตลอด หลงสมมตก็เลยทุกข์ไปไม่มีที่สิ้นสุดนั่นเอง เลยทำสิ่งที่ไร้สาระเป็นสาระ ทำสิ่งที่เป็นสาระเหมือนเป็นไร้สาระไปหมด เลยไม่ตรงต่ออรรถธรรมตรงนั้น นี่ก็พอแค่นี้ เอ้า เลิก.